

استانداردهای معلم شایسته

اشاره

معلمان در طول حیات حرفه‌ای خود، گاهی به عنوان متخصص فناوری آموزشی فعالیت می‌کنند. برای اینکه این افراد بتوانند در حرفه خود مفیدتر و شایسته‌تر ظاهر شوند، نیاز است مهارت‌هایی داشته باشند و براساس اصول و قواعد حرفه‌ای فعالیت کنند تا شایستگی آن‌ها به نمایش گذاشته شود.

کلیدواژه‌ها: معلم، شایستگی‌های حرفه‌ای، استانداردهای اخلاقی

مقدمه

در طول تاریخ بشر، افراد برای حل مشکلات، غلبه بر موانع و انطباق با چالش‌های محیط زیست، از فناوری استفاده کرده‌اند. امروزه دانش‌آموزان در دنیایی متفاوت با دنیایی که نسل پیش تجربه می‌کردند، رشد می‌کنند. با توجه به این تغییرات، ضروری است مدرسه‌ها قادر باشند دانش‌آموزان را با درک کافی از فناوری و کاربرد آن مجهز کنند. هر فرد، چه در یک زمینه فناورانه کار کند یا خیر، فناوری بخش قابل توجهی از محیط و انتخاب‌های اوست. بنابراین، ما به معلمانی نیاز داریم که بتوانند دانش‌آموزان را به مصرف کنندگان آگاه فناوری تبدیل کنند.

از طرف دیگر، فناوری می‌تواند یکی از موضوعات سرگرم کننده و انگیزشی برای آموزش باشد. برنامه‌های درسی معمولاً شامل نمایش‌ها، آزمایش‌ها، کشف و دست‌ورزی دانش‌آموزان هستند. معلم همچنین می‌تواند انگیزه یادگیری دانش‌آموزان خود را با استفاده از فیلم‌ها و رسانه‌های آموزشی افزایش دهد. حال پرسش این است که معلم چگونه می‌تواند شایستگی‌های حرفه‌ای خود را بهبود بخشد؟

مفهوم شایستگی

شایستگی به عنوان کیفیتی حرفه‌ای شامل داشتن مهارت، دانش، تجربه کافی یا مناسب یا واجد شرایط بودن برای انجام وظیفه تعریف می‌شود. در رشته

تکنولوژی آموزشی، هیئت بین‌المللی استانداردها برای کارآموزی، عملکرد و آموزش، در سال ۲۰۰۳، شایستگی را چنین تعریف کرده است: «دانش، مهارت‌ها یا نگرش‌هایی که شخص را قادر می‌سازند فعالیت‌های یک حرفه یا شغل را طبق استانداردهای آن حرفه و به طور مؤثر و کارآمد انجام دهد.»

در این تعریف، شایستگی برای سه گروه از افراد (طراحان آموزشی، مدیران آموزشی و مربیان) سازمان‌دهی شده است. در این مقاله شایستگی‌های مربوط به مربیان ارائه می‌شود. این شایستگی‌ها ۱۸ مورد هستند که در پنج حوزه «بنیان‌های حرفه‌ای، برنامه‌ریزی و آماده‌سازی، روش‌ها و راهبردهای آموزشی، سنجش و ارزشیابی، و مدیریت» طبقه‌بندی شده‌اند.

یکی از
مشخصه‌های
هر رشته‌ای
پیروی از
استانداردهای
اخلاقی است
که بر آن
صحه می‌گذارند

■ بنیان‌های حرفه‌ای

۱. به طور مؤثر و کارآمد ارتباط برقرار کند.
۲. مسائل مربوط به شغل و حرفه خود را به روز کند و بهبود بخشد.
۳. استانداردهای اخلاقی و قانونی ایجاد شده را بپذیرد.
۴. اعتبار شغلی ایجاد و آن را حفظ کند.

■ برنامه‌ریزی و آماده‌سازی

۵. روش‌ها و مواد آموزشی را طراحی و برنامه‌ریزی کند.
۶. زمینه را برای آموزش مهیا کند و سازمان‌دهی را بهبود بخشد.

■ روش‌ها و راهبردهای آموزشی

۷. در یادگیرندگان انگیزه ایجاد کند.
۸. مهارت‌های ارائه اثربخش را نشان دهد.
۹. مهارت‌های تسهیل‌گری مؤثر را ارائه دهد.
۱۰. مهارت‌های سؤال‌پرسی مؤثر را ارائه دهد.
۱۱. توضیح و بازخورد بدهد.
۱۲. یادسپاری دانش و مهارت‌ها را رواج دهد.
۱۳. انتقال دانش و مهارت‌ها را آسان سازد.
۱۴. از رسانه و فناوری به منظور تقویت یادگیری استفاده کند.

■ سنجش و ارزشیابی

۱۵. یادگیری و عملکرد را بسنجد.
۱۶. اثربخشی آموزشی را ارزیابی کند.

■ مدیریت

۱۷. محیط را طوری مدیریت کند که یادگیری و عملکرد را پرورش دهد.
۱۸. فرایند آموزشی را از طریق استفاده مناسب از فناوری مدیریت کند.

معلم می تواند انگیزه یادگیری دانش آموزان خود را با استفاده از فیلم ها و رسانه ها افزایش دهد

استانداردهای اخلاقی

یکی از مشخصه های هر رشته ای پیروی از استانداردهای اخلاقی است که بر آن صحنه می گذارند. در جدیدترین تعریف از مفهوم تکنولوژی آموزشی، از واژه اخلاقی استفاده شده است. به همین دلیل، برای معلم یا مربی نیز اصولی اخلاقی در نظر گرفته شده اند که باید از آن ها پیروی کنند. این اصول با عنوان پنج استاندارد کلی «مسئولیت نسبت به دیگران، مسئولیت نسبت به جامعه، مسئولیت نسبت به سازمان، مسئولیت نسبت به حرفه و مسئولیت نسبت به یادگیرندگان» آورده شده اند.

مسئولیت نسبت به دیگران

- نسبت به دستیاران مفید باشد.
- نسبت به کارفرمایان، برای گزارش صحیح پیشرفت و مسائل، احساس مسئولیت کند.
- احساس شخصی خود را، چه درست و چه نادرست، دخالت ندهد.
- اگر اصول اخلاقی قابل سازش و توافق است، آن ها را به دیگران نیز اعلام کند و تا جایی که امکان دارد از تضاد اجتناب کند.

مسئولیت نسبت به جامعه

- خود، یادگیرندگان و کارفرمایان را به عنوان شهروندان و اعضای جامعه در نظر بگیرد.
- تفاوت های فرهنگی را در نظر بگیرد، زیرا ممکن است یادگیرندگان از فرهنگ های متفاوت باشند.

۷. نقش ها و مسئولیت های اجتماعی افراد را، هرگاه که امکان دارد، مشخص و روشن سازد.

مسئولیت نسبت به سازمان

- نشان دهد که سازمان رفتاری عادلانه و منصفانه نسبت به یادگیرندگان و دیگران دارد.
- پیامدها را به صورت صحیح به سازمان گزارش دهد و گزارش های سازمانی را محرمانه نگاه دارد.
- با سازمان همان رفتاری را داشته باشد که یکی در قبال دیگری دارد.

مسئولیت نسبت به حرفه

- به استانداردهای اخلاقی جامعه یا جوامع حرفه ای احترام بگذارد.
- آموزش و تعلیم و تربیت را به شکل مثبت و سازنده ارائه دهد.

مسئولیت نسبت به یادگیرندگان

- یادگیرندگان را در رسیدن به اهداف آموزشی راهنمایی و حمایت کند.
- به حقوق یادگیرندگان احترام بگذارد و در تمام جنبه های آموزش، برای تمام افراد منصف و عادل باشد.
- با حقوق یادگیرندگان آشنا باشد و اطمینان حاصل کند که فراگیرندگان حقوقشان را می شناسند.
- نسبت به رفتارهای ناشی از نقش ها و انتظارات یادگیرندگان حساس باشد.
- مسئولیت ها را به نقش های یادگیرندگان مربوط سازد.
- زمانی که یادگیرنده مسئله ای اخلاقی ایجاد می کند، ابتدا گوش دهد، سپس مدرک یا مدارک اضافی لازم را جمع کند و در صورت نیاز، قبل از اینکه تصمیم بگیرد، با دیگران مشورت کند.
- زمانی که یادگیرندگان تصمیم او را با چالش مواجه می کنند یا تغییر می دهند، با آن ها منصفانه و بدون سوگیری رفتار کند.

جمع بندی

با داشتن مهارت ها و رعایت استانداردهای اخلاقی ذکر شده در این مقاله، معلم به متخصصی حرفه ای و شایسته مبدل می شود که می توان روی تخصص و عملکرد او تکیه کرد.

* منبع

رایسر، آر. ای. و دمپسی، جی. وی (۱۳۹۵). طراحی و تکنولوژی آموزشی، روندها و مسائل. ترجمه مرتضی کرمی و جواد غلامی، تهران: آبیژ